

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası ELM və Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)
Fakültə: "İqtisadiyyat və idarə etmə"

Təsdiq edirəm:

"İctimai idarə etmə və sosial innovasiyalar"
kafedrasının müdiri: i.e.d., prof. E.Q.Məmmədov

"SOSIAL İŞ TƏCRÜBƏSİNDƏ ETİK PRİNSİPLƏR" FƏNNİ ÜZRƏ

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(S İ L L A B U S)

I.FƏNN HAQQINDA MƏLUMAT

Fənnin kodu:	00109
Fənnin növü:	əsas
Tədris ili:	2024/2025
Fənnin tədris semestri:	yaz
Fənnin tədris forması:	əyani
Tədris dili:	azərbaycan
Fakültə:	İqtisadiyyat
Qrup:	-
Tədris yükü:	60 saat(mühazirə-30 saat,məşğələ - 15/15 s.)
Kredit sayı:	6
Kafedra:	« İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar »

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	i.e.n. dos. Qurbanova Fəridə Əhməd qızı
E-mail ünvanı:	ferida.qurbanova@mail.ru
İş telefonu:	-
Tələbələr üçün qəbul vaxtları:	II, V günlər 12.00-16.00-dək

Fənnin təsviri

Bu fənn tələbələri sosial iş təcrübəsində müxtəlif klient kontingenti, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şəxslər, qruplarla ünsiyyət, iş prosesində tələb olunan etik bilik və bacarıqlar ilə tanış edir. Tələbələrə təcrübə zamanı sosial işçinin klintlə qarşılıqlı münasibətlərini düzgün qurması üçün tələb olunana ünsiyyət vərdişlərini aşılır. Bu fənnin tədrisi ilə tələbələr sosial işin dəyərləri, sosial işdə etik norma və prinsiplər, sosial işdə münaqişəli situasiyaların həlli üsulları ilə tanış olacaq, eyni zamanda sosial iş təcrübəsi zamanı zəruri olan etik bilik, bacarıq və vərdişləri inkişaf etdirəcəklər.

Fənnin məqsədi və vəzifələri

1. Əxlaq, onun inkişafı, normaları və cəmiyyətdəki roludur
2. Tələbələrin sosial işin etik prinsiplərini, dəyərlərini və məsuliyyətlərini dərk etmələrini təmin etmək, tənqidi düşünmə bacarıqlarını inkişaf etdirmək və təhlil etməkdir.
3. Tələbələrin etik, etik qərar vermə, etik davranış və etik vəkilliyin nə olduğunu fərqli yanaşmalardan (tarixi, siyasi və s.) və nəzəriyyələrdən istifadə edərək mümkün ola biləcəyini anlamalarına kömək etmək məqsədi daşıyır.

Bu fənn, tələbələrə sosial iş peşəsində etik prinsiplərə və tətbiqlərə dərin və kritik bir yanaşma təmin etmək və etik qərar verməyə kömək etmək üçün xüsusi olaraq hazırlanmışdır.

Kursun məzmunu

Əsas anlayışlar (etika, əxlaqi anlayışlar, dəyərlər və normalar anlayışları; dəyər sistemi, dəyər ziddiyyətləri; etik sistemlər; etik və məsuliyyət, peşə etikası); sosial iş peşəsinə, sosial iş etikasının inkişafına təsir göstərən tarixi və fəlsəfi etik yanaşmalar və nəzəriyyələr; sosial iş peşəsinin dəyərləri, sosial iş peşəsinin etik prinsipləri, etik qərar vermə prosesi və sosial işdəki modellər; etik qərar qəbul etmə prosesini təsir edən amillər; sosial işçilərin qarşılaşdıqları problemlər və çətinliklər; Sosial işdə etik dilemma, etik dilemma ilə bağlı mübahisələr; qiymətləndirmə.

Fənnin tədris metodologiyası

Mühazirələr nəzəri olaraq tədris ediləcək və tələbələrin fəal iştirakı təmin ediləcəkdir. Ayrıca tapşırıqlar auditoriya mühitində tələbələr tərəfindən təqdim ediləcək və müzakirə ediləcək.

Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, kiçik qruplarda iş, işgüzar oyunlar, esse yaxud sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

Öyrənmənin nəticələri:

Kursu bitirən tələbələr öyrənmənin nəticəsi olaraq sosial iş peşəsinin və elminin tarixi inkişafı və sosial işin fundamental əsaslarını təşkil edən sosial ədalət, etik prinsiplər və dəyərlər haqqında məlumat əldə edəcəklər. Tələbələrdə həmçinin sosial işin müxtəlif sahələrində işləmə, müxtəlif vəziyyətlərdə hadisələri düzgün dəyərləndirmək və düzgün nəticə çıxarmaq bacarıqları formalaşacaqdır.

Tələbələr bu fənnin tədrisi ilə böyük və kiçik qruplarda şəxsiyyətlər arasındakı münasibətlər, yaranan konfliktlər, onların yaranma səbəbləri və həlli yolları haqqında məlumat əldə edəcək, sosial qruplarda liderlik bacarıqları, qruplara rəhbərlik və ədalətli idarəetmə prinsiplərini mənimsəmək üçün rol oyunları və psixodrama (psixoloji canlandırma) sayəsində praktik təcrübəyə yiyələnəcəklər.

Bilməlidirlər:

cəmiyyətdə mövcud olan etnik və mədəni (etnik qruplara aid adət-ənənələr) müxtəlifliyi tanınmalı və hörmət etməlidir

səlahiyyətində olan resursları ehtiyacı olan klientlər arasında ehtiyaca uyğun olaraq ədalətlə bölməlidir.

Ədalətsiz siyasi məsələlərə və hərəkətlərə qarşı mübarizə aparmağı

Bacarmalıdırlar:

Sosial İşçi kimi həyat tərzini və dəyərlərindən asılı olmayaraq hər bir şəxsin seçim etmək və qərar vermək hüququna hörmətlə yanaşmalıdır.

Sosial İşçi klientin güclü xüsusiyyətlərini önə çəkməli və onların inkişaf etdirilməsinə səy göstərməlidir.

Sosial İşçi klientə tam bir məhfum kimi yanaşmalı, yəni onun ailəsi, yaşadığı mühit, cəmiyyət ilə yaxından maraqlanmalı və klientin həyatının bütün amillərinə nəzər yetirməlidir.

Prerekvizitlər:

Fənnin tədrisi üçün öncədən tədrisi zəruri olan fənn yoxdur.

Fənnin mühazirə mövzuları:

- 1.Fənnə giriş:Etika əxlaqi ictimai şüurun formalarından biri kimi
- 2.Əsas anlayışlar:əxlaq,etika,dəyər,dəyərlər sistemi,normalar
- 3.Etika,etik sistemlər konsepsiyasının tarixi inkişafı

- 4.Əxlaq və fəzilət nəzəriyyəsinin etik anlayışa yanaşmaları
- 5.Sosial işə təsir edən fəlsəfi etik yanaşmalar
- 6.Sosial iş etik nəzəriyyələri(faydalı,deontoloji,fəzilət etikası)və digər yanaşmalar(feminist etika,qulluq etikası)
- 7.Peşə etikası anlayışı və sosial iş etikasının inkişafı
- 8.Etik dəyərlər, insan hüquqları, sosial iş peşəsində sosial ədalət
- 9.Sosial iş peşəsinin etik prinsipləri və kodları
- 10.Sosial işçilərin etik məsuliyyəti,mədəni səriştəlilik,peşə səriştəsi,etik xidmət,etik fəaliyyət və vəkillik.
- 11.Etik qiymətləndirmə və qərarvermə prosesi,etik qərarvermə modelləri
- 12.Etik qərarverməyə təsir edən amillər,qarşılaşılan çətinliklər,etik çıxılmazlıqlar
- 13.Sosial işdəki mövcud etik pozuntular
- 14.İş etikası və sosial məsuliyyət
- 15.Xidmət sahələrində etik prinsiplər

Fənnin mühazirə mətnləri:

Fənn üzrə bütün mühazirə mətnləri, təqdimatlar, müzakirə sualları və tapşırıqlar elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.unec.edu.az), müəllimin şəxsi kabinetində yerləşdirilmişdir.

Əsas dərslik və ədəbiyyat

- 1.31 may 2017-ci il tarixli 686-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il,
- 2.Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu - 01.09.2021 Bakı 21 iyul 2000-ci il № 926 -İQ .
- 3.Apayadin, Grace (2016). İdarəetmə, Peşəkar və Təşkilati Etika. Ankara: PEGEM Yayınları. Reamer, F. G. (2018). Sosial İş Etikasısı və Dəyərlər. H. Acar və D. B. Çiftçi Eds. İstanbul: Nika Yayınevi
- 4.Etik işdə etik prinsiplər və dəyərlər- Hərtərəfli tədris planına kompleks yanaşma-Allaan Edvard Barski.
- 5.Üzeyir Şəfiyev-Azərbaycanda sosial iş və sosial siyasət -Bakı-“Elm və təhsil”-2018
- 6.M.V.Firsov, E.Q.Studenova –“Sosial işin nəzəriyyəsi” (tərcümə)-Üzeyir Şərifov və b.- Bakı“Elm və təhsil” -2018.
- 7.Üzeyir Şərifov-Sosial iş izahlı terminlər lüğəti-Bakı“Elm və təhsil” -2018.
- 8.Acar, H., İcağasıoğlu, A. Ç & Polat, G. (2017). Yanlış davranış, etik pozuntular və sosial işdəki problemlər barədə araşdırma. Ankara: Türkiyə Fəlsəfi Dərnəyi Dərnəkləri Yayınları.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Artan, T. və Yanardağ, M. Z. (Eds.) (20020) Sosial İş Etiği. İstanbul: Nika Yayınevi. Banklar, S. (2016). “Peşəkar Həyatda Gündəlik Etik: Sosial Etik Çalışması Olaraq Çalışın”.
2. Etik və Sosial Rifah. Bauman, Z. (2011). Postmodern etika. Alev Türker (tərcüməçi), İstanbul: Ətraflı nəşrlər.
3. Bent-Goodley, T. B. (2007) “Sosial İş Tələbələrinə Ailə Zorakılığında Etik Dilemmaların Çözülmesini öyrətmək”.
4. Sosial İşdə Tədris Jurnalı, 27: 1-2, 7388. DOI: 10.1300 / J067v27n01_05 Çiftçi, E. G. & Gönen, E. “Sosial İş Praktikalarında Etik Qərar Vermə Prosesi”.

FƏNNİN MÜHAZİRƏ MƏTNLƏRİ

Fənn üzrə bütün müəhazirə mətnləri, təqdimatlar, müzakirə sualları və tapşırıqlar elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (www.unec.edu.az), müəllimin şəxsi kabinetində yerləşdirilmişdir.

Həftə	Mövzuların adları	Mövzunun əsas məzmunu	Ədəbiyyat
1.	Fənnə giriş:Etika əxlaqi ictimai şüurun formalarından biri kimi	əxlaq,onuninkişafı, normalarıvə cəmiyyət-dəki rolu, sosial işdə etikanın predmeti, kursun məqsəd və vəzifələri izah olunur, etika çərçivəsində mənəvi şüurun quruluşu- nun təhlili aparılır.	1.Etik.Apayadın,İnayet(2016) Yönetmel, Meslek ve Örgütsel, Ankara: PEGEM Yayınları. 2.Çam,Z.;Çavdar,D.;Seydoğulları, S&Çok,F.(2012) 3.Ahlak Gelişimine Klasik ve Yeni Kuramsal Yaklaşımlar, <i>Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri</i> , Cilt 12, Sayı 2, Ek Özel Sayı, sayfa 1211-1225.
2.	Əsas anlayışlar: əxlaq, etika, dəyərlər sistemi, normalar	Əxlaq və etika haqqında geniş şərh verilir və əlaqlə etikanın fərqi izah edilir.Freyd nəzəriyyəsi anlamının açıqlaması verilir,davranış sisteminin əxlaq anlayışına yanaşma sından bəhs edilir.	1.Üzeyir Şərifov-Azərbaycanda sosial iş və sosial siyasət -Bakı-“Elm və təhsil”-2018 2.MəmmədovR.,“Zərdüştün qatarlarında qadın-kisimünasibətləri”, Genderşünaslıq, Bakı: 2000 Səda, №2 3. Etik.Apayadın,İnayet(2016)
3.	Etika,etik sistemlər konsepsiyasının tarixi inkişafı	Sosial iş etikasını və onun tarixi inkişafı Etika hərəkətlərinin sosial faktorları mədəniyyət,dəyərlər və normalarEtikada etika kodları, prinsiplər və qaydalar,standart,etiket və etika Etik dilemmalar Etik	Ədəbiyyat siyahısı; 1.Apayadın, İnayet (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel 2.Чанышев А.Н Аристотель. М.: Мысль, 1981 3.Şahhüseynova S. Etika (incəsənət təmayüllü ali məktəblər üçün dərslik). Bakı, 2009. Çiftçi, E. G. & Gönen, E. “Sosyal Hizmet Uygulamalarında Etik Karar Verme Süreci”. Toplum ve Sosyal Hizmet. Cilt 22, Sayı 2, 149-160. Gray, M. & Gibbons, J. (2007) “There are no Answers, Only Choices: Teaching Ethical Decision

		sistemlər.Qayda etikasının xüsusiyyətələri müəyyənləşdirilir.	Making in Social Work”. Australian Social Work. Vol. 60, No. 2, June 2007, pp. 222-238. Wilber K. İnteqral nəzəriyyə və təcrübəyə giriş (Wilber, Ken. "İnteqral nəzəriyyə və təcrübəyə giriş: IOS Basic və AQUAL xəritəsi" // AQUAL jurnalı. - Vol 1, N 1, 2006.) •Wilber K. Hər şeyin qısa tarixi. - M .: AST, 2006. ISBN 5-17-036016-9 •Wilber K. Ruhun gözü. - M .: AST, 2002. ISBN 5-17-014321-4
4.	Əxlaq və fəzilət etikası yanaşmaları	.Fəzilət əxlaqı, Aristotelin Fəzilət Hesabı,Fəzilət Əxlaqının Üstünlükləri və Fəzilət etikasına etirazlarından bəhs edilir.	1.Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları. 2. “Etik davranış qaydaları haqqında ” Azərbaycan Respublikasının 31 may 2007-ci il tarixli 352-IIIQD nömrəli Qanunu
5.	Sosial işə təsir edən fəlsəfi etik yanaşmalar	Kantın etik fəlsəfəsi, sosial xidmətlərdən faydalanan yanaşma emosional duyğusal yanaşma və sosial xidmət etikində fəzilət etikasından danışılır. Kantın etik fəlsəfəsi və faydalı fəlsəfəsi müasir etikada təsirli olması haqqında materialla tanışlıq.	1.Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik.Ankara:PEGEM Yayınları. 2.Çam,Z.;Çavdar,D.;Seydoğulları, S&Çok,F.(2012) 3. Q.Y. ABBASOVA ETİKA: tarix, nəzəriyyə və təcrübə
6.	Sosial iş etikası nəzəriyyələri: faydalılıq, deontoloji, qulluq və qayğı	Sosial iş etikasından faydalanan üç əsas ənənəvi nəzəriyyədən bəhs edilir: Kant Etikası (deontologiya) 2. Utilitarizm (faydalılıq) 3. Fəzilət Etikası .Deontoloji mənəvi sistemlər müstəqil mənəvi qayda lara və ya vəzifələrə ciddi diqqət yetirilməklə xarakterizə olunur.	1.Гусейнов А. А. Этика Arxivləşdirilib 2012-02-03 at the Wayback Machine // ЭТИКА: образовательный ресурсный центр. ЭТИЧЕСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ. (rusca) 2.Хоружий С. С. Кризис классической европейской этики в антропологической перспективе // Этика науки. — Москва: ИФРАН, 2007. — С. 85-97.(rusca)

7.	Peşə etikasını anlayışı və sosial iş etikasının inkişafı	. Peşə Etikasını qaydaları və prinsipləri 2. Peşə etikasının xüsusiyyətləri 3. Peşə etika sının əhəmiyyəti 4. Peşə etik qaydaları 5. Peşə-etik metodlarının formalaşması 6. Peşə etikasını peşə mədəniyyətinin tərkib hissəsi kimi məsələlərə baxılır.	2.1. Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları. 3. Üzeyir Şərifov-Azərbaycanda sosial iş və sosial siyasət -Bakı-"Elm və təhsil"-2018
8.	Etik dəyərlər, insan hüquqları, sosial iş peşəsində sosial ədalət	Bu müəzirdədə qeyd olunan məsələlər bütövlükdə şirkətin etik siyasəti, iş prinsipləri və keyfiyyət siyasətlərini qeyd etmək və sistemin daha effektiv şəkildə işləməsi üçün hazırlanmışdır.	1. Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları. 1. DÖVLƏT QULLUĞUNDA ETİKA BAKI-2014 Kitabı hazırlayan: Vüqar Əsgərov
9.	Sosial iş peşəsinin etik prinsipləri və kodları	Tarixi baxımdan sosial işin etik prinsiplərinin qurulması na ehtiyacın sosial işin peşə qarlaşma prosesi ilə paralel inkişaf etdiyi görülür. ilk açıq etik vurgu Mary Van Kleec və Graham R. Taylor tərəfin dən 1922-ci ildə yazılmış bir məqalədə verilmişdir.	1. Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel 4. Xəlilov V. Müəllimin estetik mədəniyyətinin yüksəldilməsi istiqamətləri. Bakı, 1997 4. Uşaq hüquqları barədə BMT Konvensiyası. Bakı, 2002
10.	Sosial işçilərin etik məsuliyyəti, mədəni səriştəlik, peşə səriştəsi, etik xidmət, etik fəaliyyət və vəkillik.	1. Təcrübədə sosial işçilərin qarşılaşdığı ümumi problemlər 2. Mədəni səriştəlik, peşə səriştəsi, 3. Etik xidmət 4. Etik fəaliyyət və vəkillik	1. Səmədov E. Peşə etikasını və etik qaydaları. /arxiv.mtk.az/content/index 973 2. 1. Apayadın, İnayət (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları.
11.	Etik qiymətləndirmə və qərarvermə	1. Etik qərar vermə modelləri 2. Reamer düzgün	1. KİFAYƏT CƏBİ QIZI AĞAYEVA ETİKA VƏ GENDER: SOSIAL-ƏXLAQİ DAVRANIŞIN TƏHLİLİ Bakı-2017

	prosesi,etik qərar vermə modelləri	qərar qəbul etmə qaydaları 3. Reamerin, siste matik yanaşması 4.Ümumi qərar vermə modeli Sosial iş peşəsinin əsas dəyərlərini əhatə edən məqsəd və öhdəliklər bu modeldə əsas dəyərlər hesab olunur.	2.Лаврентьева Н.Б., Нечаева А.В. Педагогическая этика. Барнаул, 2010 3.Араядын, İnayet (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları.
12.	Etik qərar verməyə təsir edən amillər, qarşılaşılan çətinliklər	1.Etikadan kənar davranışların rasio nalizasiyası və etik qərar vermə prosesi 2.Etik olmayan davranışı rasio nalizasiya etmək üçün istifadə olunan yanaşmalar və 3 İdarəetmədə etikanın əhəmiyyətli rolu ətraflı müzakirə olunur.	1.“Müasir dövrdə fəlsəfinin yeni istiqamətləri və genderin sosial-fəlsəfi problemləri”, Bakı: Yeni nəsill, ACB, 2002 132 2.ЭТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ (учебно-методическое пособие по организации проведения семинарских занятий и самостоятельной работы студентов по дисциплине по направлению «Социальная работа»- бакалавриат) Ульяновск, 2019
13.	Sosial iş prosesində baş verən etik pozuntular	Etik davranış qaydalarının pozulma səbəbləri müəyyən ləşdirilir, Qanun pozuntusu nə görə, sənəd verən orqanlar tərəfindən audit fəaliyyətinin aparılması, Etik standartların pozulması və s. bu kimi problemlərin həlli münasibətləri araşdırılır.	1.Zeynalova M.N., “Ailədə və cəmiyyətdə qadınlara qarşı orakılıq”, Bakı: Elm, 2004 2.Араядын, İnayet (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları. 3.Этические основы социальной работы Нижний Новгород 2014 4..Etik Davranış DÖVLƏT QULLUQÇULARININ ETİK DAVRANIŞ QAYDALARINI HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU NORMATİV HÜQUQİ SƏNƏDLƏR BAKI - 2008
14.	İş etikasını və sosial məsuliyyəti	1. Etik Tədqiqat 2. Etik İş (Ethics Work) Ölçüləri və Xüsusiyyətləri	1.Məmməd zadə R. Müəllimin peşə etikasını. Bakı, 1992

		3. Sosial məsuliyyət" və "iş etikası" anlayışlarının tərifləri və müqayisəsi İş həyatında etik və etik olmayan məsələlər İş həyatında etik prinsiplər	2.Müəllimlərin etik davranış qaydaları. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 16 may 2014-cü il tarixli 600 №-li əmri 3.Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti (Bakı Dövlət Universitetinin rektorunun R-69 sayılı, 25.06.16 tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir) 4.Apayadın, İnayet (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: PEGEM Yayınları.
15.	Xidmət sahələrində etik prinsiplər	Xidmət prosesinin təşkilində psixoloji amillərin rolu müəyyənləşdirilir	1.Apayadın, İnayet (2016) Yönetmel, Mesleki ve Örgütsel Etik.Ankara:PEGEM Yayınları. 2.Çam,Z.;Çavdar,D.;Seydoğulları, S&Çok,F.(2012) 3. Q.Y. ABBASOVA ETİKA: tarix, nəzəriyyə və təcrübə

SEMİNAR-MƏŞĞƏLƏLƏR: HAZIRLIQ VƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqlar və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəlməlidir.

DƏRSƏ DAVAMIYYƏT

Təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Davamiyyət limiti üzrə yuvarlaqlaşdırma (7,5 q/b - 8 q/b) tətbiq edilmir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir.

FƏNN ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ (Əyani təhsilalma forması üzrə)

UNEC-də bakalavriat səviyyəsində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıran cari və aralıq qiymətləndirmə (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə bakalavrların bilik və bacarıqlarının semestr ərzində qiymətləndirilməsi, aralıq qiymətləndirmə isə imtahan sessiyası zamanı həyata keçirilən qiymətləndirmədir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavrların semestr ərzində topladıqları **aktivlik və ara qiymətləndirmə** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 20 bal ola bilər və bu bal tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında fənlərin tədris növünə uyğun olaraq formalaşır.

Seminar dərslərində və praktik məşğələlərdə qiymətləndirmə 10 ballıq şkala əsasında həyata keçirilir və həmin ballar EDUMAN sistemində aşağıdakı nisbətlərdə hesaba alınır:

- 10 bal = 5 bal
- 9 bal = 4,5 bal
- 8 bal = 4 bal
- 7 bal = 3,5 bal
- 6 bal = 3 bal
- 5 bal = 2,5 bal
- 4 bal = 2 bal
- 3 bal = 1,5 bal
- 2 bal = 1 bal
- 1 bal = 0,5 bal

Qeyd: fənnin tədris növü mühazirə, seminar və laboratoriya olduğu zaman seminar dərsi üzrə bal nisbəti EDUMAN sistemində 10 bal = 2,5 bal nisbətinə uyğun hesaba alınır:

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = (((b_1+b_2+b_3+\dots+b_n)/s)*m)/10$$

Burada,

B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavrlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20)/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlilik prinsipi əsasında bakalavrların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavrlar semestr ərzində seminar dərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən “0” bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20/10$ kimi hesablanır. Seminar dərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə “0” bal hesab edilir. Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

Ara qiymətləndirmə. Hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada test və ya yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir və təhsilalanlara həmin dövrə qədər mühazirəsi tamamlanmayan mövzu üzrə test və ya yazılı cavablandırılan sual təqdim edilmir. Fənlər üzrə (alt qrup fənləri də daxil olmaqla) ara qiymətləndirmə tədris prosesi dayandırılmadan bakalavriat səviyyəsində əks dərş növbələrində, magistratura səviyyəsində isə cədvəl üzrə dərş olmayan günlərdə, zərurət yarandığı halda isə şənbə günlərində keçirilir. Şənbə günləri ara qiymətləndirmə ilə əlaqədar əmək fəaliyyəti göstərən əməkdaşlara onların istəklərinə uyğun olaraq ara qiymətləndirmənin keçirildiyi təqvim ayı ərzində əlavə istirahət günü - “əvəzgün” verilir.

Ara qiymətləndirmənin cədvəli bir fənn - bir gün prinsipinə əsaslanmaqla ardıcıl günlər üzrə tərtib olunur və 6-cı tədris həftəsinin sonuna qədər UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 30 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Ara qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (habelə olduğu halda texniki problem yaranmış imtahanlar) 11-ci tədris həftəsi ərzində eyni qaydada ardıcıl günlərdə keçirilir.

Qabiliyyət tələb edən fənlər üzrə ara qiymətləndirmə semestr ərzində yerinə yetirilən və hər biri 5 bal üzərindən qiymətləndirilən 6 fərdi işin (hər ay ərzində 2 iş olmaqla) qiymətləndirilməsi əsasında təmin olunur.

Fənlər üzrə ara qiymətləndirmə onların tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən

edilən auditoriyalarda test, qarışıq və ya yazılı üsullardan birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilmir. Bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmaz. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir. Qiyabi təhsilalma forması üzrə isə davamiyyət səviyyəsindən asılı olaraq maksimum 10 bal verilir.

Aralıq qiymətləndirmə. Test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 50 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalan fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Aralıq qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (texniki problem yaranmış imtahanlar da daxil olmaqla) sessiya bitdikdən sonra eyni qaydada ardıcıl günlər ərzində keçirilir.

Fənlərin tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq bütün imtahanlar universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq, yazılı, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilir.

Cari və aralıq qiymətləndirmə. Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərslərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - test və ya yazılı üsulda keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşır.

İMTAHAN VƏ İMTAHANA GƏDƏR TOPLANAN BALLAR ƏSASINDA SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

QEYD: İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq.

TƏCRÜBƏ

Bu fənn üzrə istehsalat təsrübəsi yalnız ixtisas qrupları üzrə nəzərdə tutulub.

hazırladı :

i.e.n.,dos.Qurbanova F.Ə